

NOMINERING

Undertegnede skal hermed nominere sundhedsredaktør Lars Igum Rasmussen, Anders Legarth Schmidt og Signe Thomsen til Cavlingprisen for serien "Tobakssalg til børn – loven, de fleste blæser på".

Politikens sundhedshold har udvist en vedholdenhed, der er lige så prisværdig som den er sjælden i nyhedsstrømmen. Gennem dusinvis af små afsløringer har journalisterne afsløret et større samfundsmønster. Det er et skoleeksempel på klassisk journalistik, der påviser uoverensstemmelse mellem ord og handling, men også et bud på konstruktiv journalistik. Journalisterne hjælper samfundet med at håndtere et alvorligt problem uden at blive hverken missionske eller politiserende.

Artikelserien beskæftiger sig med et dagligdags problem for landets teenageforældre og samtidig et samfundsproblem i den tunge ende: vores manglende evne og vilje til at begrænse børn og unges adgang til tobak. Det har siden 2008 været forbudt at sælge tobak til unge under 18 år, men hverken detailhandlen eller myndighederne har gjort det nødvendige for at sikre at loven overholdes. I 2016 fik kun to butikker bøde for at bryde forbuddet. Det politiske system har generelt valgt at vende det blinde øje til det systematiske lovbrud.

Politikens serie dokumenterer, at lovbruddet virkelig *er* systematisk. Avisen har ladet 15-17-årige prøve at købe tobak i 221 butikker. I 60 pct. af tilfældene lykkedes det. Efter kl. 16 var succesraten for de unge *mystery shoppers* ikke mindre end 76 pct.

I modsætning til mange klassiske Cavlingkandidater har holdet ikke gravet i dybden, men derimod i bredden. Butikker af alle slags, i alle kæder og i alle dele af landet har haft besøg af Politiken. Serien er blevet fortsat over seks måneder. Samlet er det blevet til mere end 40 artikler i serien mellem 14. april og 14. oktober 2017. Det vidner om en vedholdenhed, der alle dage har hørt til journalistikkens kardinaldyder.

I forbindelse med avisens besøg har de ansvarlige måttet lægge navn og butiksfacade til avisens enkle spørgsmål: hvorfor holder I ikke loven? Butikshandlens ansvarlige er blevet sat i gabestok for hverken at leve op til landets love eller til deres eget, erklærede samfundsansvar, men de er også blevet spurgt om deres bud på mulige løsninger. De har fået chancen for at fortælle, hvad de faktisk har gjort for at få kassemedarbejderne til at håndhæve forbuddet, og hvorfor det er lettere sagt end gjort. Alt i alt tegnes et billede med mange facetter, langt fra den enøjede mediekampagne.

Dermed bliver det også ganske tydeligt, at det ikke alene er den enkelte butik eller medarbejder, der svigter. Svigtet bunder i en fælles kultur, som ingen for alvor udfordrer. Det kalder på overordnede løsninger, og serien omtaler både teknologiske løsninger og forskellige måder at regulere butikkerne på, der bruges i andre lande. Også regeringsapparatets og de sundhedspolitiske ordføreres udmeldinger refereres.

Alt i alt lever serien op til idealet om både kritisk og konstruktiv journalistik, som "a feedback mechanism, that helps society selfcorrect" - for at bruge New York Times journalisten David Bornsteins udtryk.

At serien har gjort en forskel i virkeligheden er der i øvrigt ikke tvivl om. Dagligvarekæderne har fremlagt en række initiativer for at forbedre sig, bl.a. har Coop selv ansat *mystery shoppers* for at afsløre denne form for

sløseri i koncernens butikker. Man kan også notere sig, at Sundheds- og Ældreministeriet, Dansk Erhverv og alle betydende spillere i dagligvarebranchen d. 14. oktober indgik et partnerskab, hvor de forpligter sig til "at nægte at sælge tobak til yngre kunder, som ikke kan forevise gyldigt billede-ID ved købet, at forstærke kontrollen af om reglerne bliver overholdt (og) at arbejde for at skabe en kultur, hvor det at vise ID er naturligt, hvis man vil købe tobak på vores salgssteder."

I en tid, hvor journalistikken har behov for at redefinere sig selv og sikre større troværdighed ved ikke blot at vinkle på konflikter og dramaer, så er Politikens Lars Igum Rasmussen, Anders Legarth Schmidt og Signe Thomsen rollemønstre for en fremtidig journalistik, som vedholdende afdækker væsentlige samfundsudfordringer og inspirerer til, hvordan udfordringerne kan tackles.

5. november 2017

Jacob Andersen, Direktør Dansk Kommunikation ApS., tidligere chefredaktør

Maja Bertram, Formand for Dansk Selskab for Folkesundhed

Mette Guldagger, Journalist ved Politiken og teenagemor

Ulrik Haagerup, Direktør for Constructive Institute

Knud Juel, Professor emeritus, Statens Institut for Folkesundhed, SDU

Annette Nyvang, Journalist ved Politiken og teenagemor

Charlotta H. Pisinger, Tobaksspecialist, Forskningsoverlæge Ph.d. MPH Ass Prof, CFFS

Erik Rasmussen, Direktør for Sustania, tidligere chefredaktør